

3.03.2023

Våben til Rusland eller fredsmægler – hvordan stiller Kina sig til krigen i Ukraine?

Kina er på en svær balancegang, og kineserne vil fortsætte med at søge efter løsninger, der kan medvirke til at bevare Putin på posten.

Skrevet af

Jacob Kaarsbo

📞 +4525123486

✉️ jacob@thinkeuropa.dk

Kinas mulige roller i krigen i Ukraine har trukket overskrifter de sidste par uger. Det startede for alvor ved den internationale sikkerhedskonference i München 19. februar, hvor USA's udenrigsminister, Antony Blinken, oplyste, at Kina ifølge nye amerikanske oplysninger overvejer at levere våben og ammunition til Rusland.

Det kinesiske politbureaus ansvarlige for udenrigsanliggender, Wang Yi, var selv i München og afviste pure beskyldningerne. På deres indbyrdes møde havde Blinken i klare vendinger advaret om, at det vil få "alvorlige konsekvenser", hvis Kina støtter Rusland militært.

I forlængelse af episoderne med kinesiske luftballoner over USA har stemningen formentlig været særdeles anspændt mellem de to udenrigsministre.

I München mødtes Wang også med Tysklands forbundskansler, Olaf Scholz. Derefter drog Wang til Rom, Paris, Budapest og Moskva for at møde blandt andre Italiens premierminister, Giorgia Meloni, Frankrigs præsident, Emmanuel Macron, og Ruslands udenrigsminister, Sergej Lavrov. Wang og de kinesiske diplomater havde lanceret en diplomatisk charmeoffensiv i Europa.

Natten til 24. februar dansk tid blev kronen på værket i charmeoffensiven så præsenteret: den kinesiske fredsplan for Ukraine. En plan med 12 punkter "for en politisk løsning på Ukraine-krisen", som det hedder.

Hvordan skal vi læse de kinesiske signaler? Vil Kina støtte Rusland i krigen, eller ønsker stormagten vitterligt at positionere sig som fredsmægler?

Charmen overbeviser næppe

Uanset hvor nøje planlagt den kinesiske charmeoffensiv var, vil den næppe få stor effekt blandt de implicerede. Indholdet i fredsplanen er ukonkret og indeholder punkter, som aldrig kommer op at flyve. Det ved kineserne efter al sandsynlighed selv. Så det er muligt, at Kina har haft andre hensigter, end at planen reelt skulle føre til fredsforhandlinger.

På vestlig side har planen fået en meget kølig modtagelse. Det skyldes blandt andet, at kineserne bruger udtrykket "Ukraine-krisen" og undlader at pointere, at Rusland har invaderet et naboland. Så der er problemer allerede inden de punkter, hvor Kina skoser Vesten for at udvide NATO og pålægge Rusland økonomiske sanktioner. Det overrasker næppe Wang og hans diplomater.

Officielt har Rusland taget pænt imod planen og lovet, at den ville blive "nøje overvejet". Alligevel vil Rusland ikke kunne imødekomme det første punkt, som slår streg under, at alle nationers territoriale integritet skal respekteres.

Da Putin i september annekterede de fire delvis besatte provinser i Ukraine – Luhansk, Donetsk, Zaporizjzja og Kherson – lukkede han selv muligheden for denne type forhandlingsløsninger. De fire provinsers fulde territorium er nu skrevet ind i russisk lov som russisk territorium. Det kan Putin ikke give væk. Det kan heller ikke overraske kineserne.

Ukrainsk overraskelse

Kina har til gengæld nok fået en overraskelse, da de hørte den ukrainske reaktion. Ukraines præsident, Volodymyr Zelenskyj, bød den kinesiske søgen efter fred velkommen og tilføjede, at han dermed tog for givet, at Kina ikke ville levere våben til Rusland. Derudover skyndte han sig at opfordre Kinas leder, Xi Jinping, til topmøde. Kina har endnu ikke svaret på den resolute invitation.

Når Zelenskyj banker bolden tilbage på Kinas banehalvdel, skyldes det sandsynligvis en snarrådig analyse af, at Kina langt fra er komfortabel med Ruslands invasion.

Lige siden FN's oprettelse i 1945 har Kina stået skarpt på princippet om "territoriel integritet" og er særdeles følsom, når det kommer til separatisme, også de af Rusland fingerede "folkeafstemninger" i Ukraine. Det gælder både i forhold til Taiwan og eksempelvis Tibet eller Xinjiang på det kinesiske fastland.

Zelenskyj ser derfor fredsplanen som en mulighed for at pirke i de sprækker, der er i det russisk-kinesiske forhold.

Svær kinesisk balancegang

Kina lancerede sandsynligvis fredsplanen for at styrke sin globale position. Udsigten til langstrakt krig rammer hårdt i udviklingslandene, og hvis Kina kan iscenesætte sig som fredens stemme, mens Vesten og navnlig USA bliver set som en part, der forlænger krigen, ser Kina det som en mulighed for at forbedre sin position.

Derudover viste Wangs taler i München, at Kina med sit diplomati forsøger at skabe luft mellem USA og de europæiske allierede. Han appellerede blandt andet til øget

europæisk strategisk selvstændighed. I slet skjulte angreb på USA anførte Wang, at "nogle" ikke arbejder for fred i Ukraine og tilsyneladende er ligeglade med liv og død for ukrainerne. Her har kinesisk diplomati undervurderet, at de sikkerhedspolitiske bånd mellem Europa og USA er blevet væsentligt styrket som resultat af Ruslands invasion.

Sluttelig forsøger Kina af al magt at undgå, at udviklingen i Ukraine kommer til at true Putins greb om magten i Kreml. Udsigten til øget russisk nationalisme og militarisme, opløsningstendenser i Ruslands randområder, eller at liberale kræfter kommer til magten, udgør skrækscenarier i Beijing. Kineserne ved, at Putin er afhængig af deres gunst, så med ham ved roret er der styr på bagsmækken.

Når USA vælger at bruge efterretninger forebyggende, er det for at eksponere og presse Kina. De ved, at det vil gøre ethvert forsøg på at præsentere Kina som fredens stemme på globalt plan umuligt. Derudover vil det få alvorlige økonomiske konsekvenser.

Ganske vist er Kinas samhandel med Rusland vokset med hele 30 procent siden invasionen, men amerikanske og europæiske sanktioner vil langt overtrumfe det regnestykke. Kina vil derfor sandsynligvis vige tilbage for at levere våben direkte til Rusland.

På bundlinjen er det derfor hverken sandsynligt, at vi vil få Kina at se som storleverandør af våben og ammunition til Rusland, eller at Kina bliver den centrale fredsmægler. Den svære kinesiske balancegang vil dog fortsætte, og Kina vil fortsætte med at søge efter løsninger, der kan medvirke til at bevare Putin på posten.

Våbenforsyninger bliver næppe en realitet

Det står ikke klart, hvad der præcis ligger i USA's efterretninger. Udtalelserne fra Blinken og amerikanske topembedsmænd tyder på, at de har oplysninger om, at højtstående kinesiske embedsmænd har drøftet muligheden for at støtte Rusland med våben eller ammunition. Det er sandsynligvis korrekt.

Samtidig er det dog almindeligt, at topembedsmænd drøfter muligheder, selvom en politisk beslutning ikke er forestående og kan være hypotetisk.

Det står til gengæld klart, at USA har opført den kinesiske virksomhed Spacety på sanktionslisten, da de ifølge amerikanske oplysninger har leveret satellitbilleder til

Wagner-gruppen. Det står også klart, at USA mener, at det sker med statens velsignelse.